

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Початкова освіта. Іноземна мова

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	перший (бакалаврський) рівень
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	бакалавр
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ	01 Освіта / Педагогіка
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	013 Початкова освіта
КВАЛІФІКАЦІЯ В ДИПЛОМІ	Ступінь вищої освіти – Бакалавр Спеціальність – 013 Початкова освіта Освітньо-професійна програма: Початкова освіта. Іноземна мова Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти, викладач закладу фахової передвищої освіти. Вчитель іноземної мови (англійської або німецької) початкової школи

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ

Освітньої програми *Початкова освіта. Іноземна мова*

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми (Наказ № 43/01-05 від 14.10.2022 р.)	_____	<u>В.В.Гузь</u>
	підпис	прізвище, ім'я, по-батькові
Завідувач випускової кафедри	_____	<u>С.М. Дубяга</u>
	підпис	прізвище, ім'я, по-батькові
Голова Вченої ради факультету / Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти	_____	<u>Н.А. Сегеда</u>
	підпис	прізвище, ім'я, по-батькові
Начальник навчального відділу	_____	<u>О.В. Котенко</u>
	підпис	прізвище, ім'я, по-батькові
Голова науково-методичної ради МДПУ імені Богдана Хмельницького	_____	<u>А.А. Коробченко</u>
	підпис	прізвище, ім'я, по-батькові
Голова комісії Вченої ради МДПУ імені Богдана Хмельницького з експертизи якості освітніх програм спеціальностей	_____	<u>Н.А. Сегеда</u>
	підпис	прізвище, ім'я, по-батькові

I. Преамбула

Склад розробників освітньої програми

1. Гузь Володимир Васильович – керівник робочої групи;
2. Дубяга Світлана Миколаївна – член робочої групи зі складу викладачів;
3. Саєнко Юлія Олександрівна – член робочої групи зі складу викладачів;
4. Дьоміна Владислава Ігорівна – член робочої групи зі складу викладачів.

Члени робочої групи зі складу стейкхолдерів

1. Гарабажій Ірина Миколаївна – вчитель початкових класів, директор ліцею №24 Мелітопольської міської ради Запорізької області;
2. Колосова Анна Едуардівна – здобувач вищої освіти, спеціальність 013 Початкова освіта.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів

1. Павлик Олена Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри початкової освіти Криворізького державного педагогічного університету
2. Тюріна Олена Василівна – директор Мелітопольської гімназії №23 Мелітопольської міської ради Запорізької області
3. Савченко Наталя Миколаївна – вчитель англійської мови, директор ліцею №16 Мелітопольської міської ради Запорізької області

Гарант Освітньої програми

Гузь Володимир Васильович, кандидат педагогічних наук, доцент

Актуалізовано:

ОП введення в дію (рік)	01.09.2016 р.			
Дата виходу стандарту та посилання на стандарт	<i>Стандарт вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</i> https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti			
Перегляд ОП Дата та номер протоколу засідання Вченої ради університету	Протокол №16 від 22.05.2017 р.	Протокол №1 від 31.08.2018 р.	Протокол №17 від 28.05.2020 р.	Протокол №18 від 29.06.2021 р.
Підпис гаранта				
ПІБ гаранта ОП	Гузь В.В.	Гузь В.В.	Гузь В.В.	Гузь В.В.

Перегляд ОП Дата та номер протоколу засідання Вченої ради університету				
Підпис гаранта				
ПІБ гаранта ОП	Гузь В.В.			

2. Профіль освітньої програми із спеціальності 013 Початкова освіта освітня програма Початкова освіта. Іноземна мова

1 – Загальна характеристика	
Повна назва вищого закладу освіти та структурного підрозділу	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти Кафедра початкової і спеціальної освіти
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Форми здобуття освіти	Очна (денна), заочна
Освітня кваліфікація	Бакалавр початкової освіти
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти – бакалавр Спеціальність – 013 Початкова освіта Професійна кваліфікація – Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти, викладач фахової передвищої освіти. Вчитель іноземної мови (англійської або німецької) початкової школи
Опис предметної області	<p><i>Об'єктами вивчення та діяльності є освітній процес у початковій школі та закладах фахової передвищої освіти.</i></p> <p><i>Цілі навчання:</i> набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової та фахової передвищої освіти.</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i> теоретико-практичні засади процесу навчання, виховання та розвитку молодших школярів в умовах освітнього середовища початкової школи та здобувачів закладів фахової передвищої освіти.</p> <p><i>Методи, методика та технології:</i> загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; освітні методики; традиційні та інноваційні технології початкової та фахової передвищої освіти.</p> <p><i>Інструменти й обладнання:</i> навчально-методичний інструментарій, обладнання навчального й загального призначення для кабінетів початкової школи; мультимедійне обладнання, сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні ресурси та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні.</p>

Академічні права випускників	Продовження освіти за програмою другого (магістерського) рівня вищої освіти та/або набуття додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих.
2 – Обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для здобуття відповідного ступеня вищої освіти	
Обсяг освітньої програми ЄКТС	Обсяг освітньо-професійної програми бакалавра на основі повної загальної середньої освіти або диплома молодшого спеціаліста становить 240 кредитів ЄКТС. Обов'язкові освітні компоненти – 180 кредитів ЄКТС, 5400 годин. Вибіркові освітні компоненти – 60 кредитів ЄКТС, 1800 годин – 25% обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю. Мінімальний обсяг практик зі спеціальності – 36 кредитів ЄКТС, 1080 годин – складає 15% обсягу освітньої програми.
3 – Мета освітньої програми	
Забезпечити освіту із широким доступом до працевлаштування, підготувати здобувачів до знайомлення з сучасними уявленнями про цілі і завдання початкової та фахової передвищої освіти, проблеми навчання і виховання школярів закладів загальної середньої освіти, традиційні та інноваційні підходи до їх вирішення; опанування предметно-спеціальними (фаховими) і загальними (міжособистісними, системними) компетенціями; здобуття базових знань про теоретико-методологічні засади й ключові результати досліджень з психолого-педагогічних проблем та професійної підготовки здобувачів. Успішне завершення програми передбачає здобуття фундаментальних та професійно-орієнтованих знань та вмінь, здатності вирішувати типові професійні завдання в галузі початкової освіти, інтересу до професійної діяльності для подальшого навчання.	
4 – Характеристика освітньої програми	
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Формування і розвиток професійної компетентності для здійснення інноваційної діяльності щодо організації освітнього середовища початкової школи з урахуванням сучасних вимог галузевого законодавства та нормативно-інструктивних матеріалів у сфері початкової освіти. Акцентує увагу на компетентностях фахівця педагогічної галузі, здатного організувати освітнє середовище як для дітей молодшого шкільного віку, в т.ч. і дітей з особливими освітніми потребами. Як вчитель початкової школи фахівець забезпечує змістові лінії освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти. Як вчитель іноземної мови в початковій школі фахівець забезпечує змістову лінію освітньої галузі «Іноземна мова».

<p>Особливості програми</p>	<p>Програма побудована на практико-орієнтованому та компетентнісному підходах; на засадах формування універсальних компетентностей (soft skills). Особливостями програми є формування і розвиток професійної компетентності, здобуття фундаментальних та професійно-орієнтованих знань та вмінь, здатність вирішувати типові професійні завдання у галузі початкової та іншомовної освіти на базі лабораторій університету (Педагогічна лабораторія початкової школи, Центр корекційно-розвивальних технологій, Лабораторія психології здоров'я тощо). Викладання методики навчання іноземної мови здійснюють викладачі університету, які на постійній основі беруть участь у Міжнародних проєктах, серед яких проєкти Британської ради в Україні. Окрім того, викладачі активно залучені до Міжнародних проєктів ERASMUS+. Активна позиція викладачів дає можливість розширювати кордони навчальних та виробничих практик здобувачів. Вони мають можливість проходити практики в ЗЗСО та спеціалізованих закладах освіти, регіональних закладах фахової передвищої освіти, а також спробувати свої сили в рамках міжнародних практик та академічної мобільності.</p>
------------------------------------	---

5 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

<p>Придатність до працевлаштування</p>	<p>Випускників програми призначено для освітньо-виховної, науково-методичної та організаційно-навчальної діяльності в системі освіти України відповідно до отриманої спеціальності. Здобувач освітнього ступеня бакалавра готується для здійснення освітньо-виховної діяльності на основі сучасних наукових досягнень педагогічної теорії та практики. Бакалавр може бути використаний для роботи в закладах освіти, освітньо-виховних, наукових і методичних установах на посадах, передбачених для заміщення спеціалістами з вищою освітою типовими номенклатурами посад.</p>
<p>Продовження навчання</p>	<p>Випускник має можливість продовжувати навчання за програмами 7 рівня НРК України та другого циклу вищої освіти QF ENEA.</p>

6 – Викладання та оцінювання

<p>Викладання та навчання</p>	<p>Студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, індивідуально-творчий та праксіологічний підходи, практико-орієнтоване навчання. Лекції, семінарські та практичні заняття в «малих групах», проєктна діяльність, самостійна робота на основі підручників та конспектів, консультації із викладачами, технологія розв'язання практико-орієнтованих завдань,</p>
--------------------------------------	--

	підготовка дипломної роботи (не обов'язкова за освітньо-професійною програмою).
Оцінювання	Бально-накопичувальна система, що передбачає оцінювання здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямовані на опанування навчального навантаження з освітньої програми: поточний контроль, поетапний, модульний, підсумковий контроль, письмові, усні екзамени, тестування, есе, презентації, заліки з навчальної, виробничої практики (педагогічної).
7 – Компетентності випускника	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі як початкової, так і фахової передвищої освіти з розумінням відповідальності за свої дії.
Загальні компетентності	ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК-4. Здатність працювати в команді.
	ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
	ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
	ЗК-9. Здатність спілкуватись іноземною мовою.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.
	СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.
	СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, в т.ч. іншомовної освіти, математичної, природничої, технологічної,

інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, в т.ч. іншомовної освіти, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-13. Здатність планувати, аналізувати і проводити освітньо-виховну діяльність, спрямовану на розвиток особистості в закладах загальної середньої освіти.

СК-14. Здатність формувати іншомовні комунікативні компетентності, оптимально добираючи форми, методи і засоби навчання школярів, забезпечення розвитку у них всіх

	видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння (монологічного та діалогічного), читання і письма), опанування найважливіших функціональних складників мовної системи.
8 – Результати навчання	
ПР-01	Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
ПР-02	Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
ПР-03	Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.
ПР-04	Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.
ПР-05	Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.
ПР-06	Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, в т.ч. іншомовної освіти, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.
ПР-07	Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.
ПР-08	Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.
ПР-09	Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи,

	використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.
ПР-10	Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.
ПР-11	Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.
ПР-12	Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.
ПР-13	Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.
ПР-14	Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.
ПР-15	Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.
ПР-16	Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів в освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.
ПР-17	Володіти комплексом умінь та навичок, необхідних для здійснення всіх видів освітньої діяльності в закладі фахової передвищої освіти, застосовувати традиційні та інноваційні освітні технології у викладацькій діяльності на основі компетентнісного підходу, постійно удосконалювати свою професійну культуру.

<p>ПР-18</p>	<p>Демонструвати високий рівень базових знань з іноземної мови, вміння заохотити учнів до її навчання різними методами та засобами, сприяти загальному соціокультурному розвитку особистості школяра.</p>
<p>9 – Ресурсне забезпечення реалізації програми</p>	
<p>Кадрове забезпечення</p>	<p>Освітній процес за програмою «Початкова освіта. Іноземна мова» спеціальності здійснюють загальноуніверситетські кафедри, а також безпосередньо кафедра початкової і спеціальної освіти, яка є випусковою. Добір і комплектація кадрів в університеті здійснюється відповідно до чинного законодавства, нормативних документів Міністерства освіти і науки України, «Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад» та «Положення про порядок роботи конкурсної комісії по відбору кандидатур на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників МДПУ імені Богдана Хмельницького». Усі штатні посади науково-педагогічних працівників заміщено на основі обрання за конкурсом відповідно до визначеної процедури. Викладачі працюють на основі укладених відповідним чином строкових трудових договорів та індивідуальних контрактів.</p> <p>Доктори і кандидати наук: педагогічних, психологічних, філософських, соціологічних, технічних, юридичних, філологічних.</p> <p>ЗВО забезпечує підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників не рідше одного разу на п'ять років відповідно до ст. 60 Закону України «Про вищу освіту» та ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти (Постанова КМУ від 30.12.2015 р., № 1187).</p> <p>Конкретні форми підвищення кваліфікації визначає ЗВО.</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>В університеті створена достатня матеріально-технічна база для підготовки фахівців освітньо-професійної програми «Початкова освіта. Іноземна мова».</p> <p>З травня 2022 р. після тимчасового переміщення закладу здобувачі і викладачі мають змогу користуватися ресурсами КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія». В наданих аудиторіях Педагогічного фахового коледжу Хортицької національної академії було встановлено та налаштовано комп'ютерну техніку. Забезпечено якісне Wi-Fi підключення у відповідних аудиторіях та своєчасне обслуговування пристроїв друку. Також університетом було отримано ноутбуки для всіх НПП з метою забезпечення освітнього процесу. Здобувачі мають можливість користуватися інформаційно-технічною базою МДПУ імені Богдана Хмельницького, яку складають: комп'ютерні засоби, програмні продукти, електронні бази даних, лабораторії мультимедійних технологій.</p>

	В умовах воєнного стану навчання проходить в дистанційному форматі в асинхронному режимі на платформі ЦОДТ.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Забезпеченість освітньої програми підготовки бакалаврів відповідно до умов ліцензування (Постанова КМУ від 30.12.2015 р. №1187) та акредитації ЗВО, зокрема, наявність: науково-методичних комплексів дисциплін (у тому числі електронні версії); навчальної та навчально-методичної літератури, статистичних матеріалів; методичних рекомендацій для проведення практичних і самостійних робіт; бібліотечного фонду фаховими, у т.ч. міжнародними, періодичними виданнями та інтернет-ресурсами. Навчальний процес забезпечений елементами дистанційного навчання за програмою Moodle. Забезпечення доступу здобувачів вищої освіти до Інтернет-ресурсу та використання пакетів спеціалізованих ліцензованих програм.
10 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Національна кредитна мобільність реалізується у рамках міжуніверситетських договорів про встановлення науково-освітнянських відносин для задоволення потреб розвитку освіти і науки.
Міжнародна кредитна мобільність	Випускова кафедра має договори про співпрацю з міжнародними університетами. Допускається перезарахування кредитів, отриманих в інших університетах, за умови відповідності набутих компетентностей.

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК-01	Вікова фізіологія та валеологія	3	Екзамен
ОК-02	Соціальна філософія	3	Екзамен
ОК-03	Право	3	Екзамен
ОК-04	Психологія	3	Екзамен
ОК-05	Основи природознавства	3	Залік
ОК-06	Інформаційно-цифрові технології	3	Залік
ОК-07	Історія педагогіки	3	Залік
ОК-08	Вступ до фаху з навчальною (педагогічною) практикою	10,5	Залік, екзамен
ОК-09	Практичний курс української мови	3	Екзамен
ОК-10	Історія та культура України та Європейської інтеграції	3	Екзамен
ОК-11	Основи інклюзивної педагогіки	9	Диф. залік, Екзамен
ОК-12	Практичний курс іноземної мови з навчальною практикою	22	Залік, диф. залік, екзамен
ОК-13	Теоретичні основи початкового курсу математики	4	Диф. залік
ОК-14	Сучасна українська мова з практикумом	5	Диф. залік
ОК-15	Вступ до мовознавства	4	Екзамен
ОК-16	Історія іноземної мови	3	Екзамен
ОК-17	Педагогіка	3	Екзамен
ОК-18	Дидактика початкової школи з курсовою роботою та навчальною (педагогічною) практикою	10,5	Екзамен
ОК-19	Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці	3	Екзамен
ОК-20	Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» з навчальною практикою	8,5	Екзамен
ОК-21	Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі з курсовою роботою	8,5	Екзамен
ОК-22	Методика навчання математичної освітньої галузі	10,5	Залік, екзамен
ОК-23	Методика навчання іноземної мови з навчальною практикою з іноземної освіти	6	Екзамен
ОК-24	Методика навчання дизайну і технологій у початковій школі	3	Екзамен
ОК-25	Педагогічні технології в початковій школі	3	Екзамен

ОК-26	Основи інформатики в початковій школі	3	Екзамен
ОК-27	Методика навчання мистецької та музичної освітньої галузі	3	Екзамен
ОК-28	Теоретичні основи іноземної мови з курсовою роботою	3	Екзамен
ОК-29	Методика навчання фізичної культури	3	Екзамен
ОК-30	Навчальна (педагогічна) практика	6	Залік
ОК-31	Виробнича практика (педагогічна)	12	Диф. залік
ОК-32	Виробнича практика в закладах фахової передвищої освіти	4,5	Диф. залік
	Атестація: підготовка та складання атестаційного комплексного іспиту із педагогіки, психології та окремих методик початкової освіти підготовка та складання атестаційного іспиту з іноземної мови та методики її навчання	3	
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		180	
Вибіркові освітні компоненти			
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
		4	Залік
Загальний обсяг вибіркового компонент:		60	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

2.2. Структурно-логічна схема ОП «Початкова освіта. Іноземна мова»

Освітні компоненти програми

семестр	БОВЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ							
I	Вікова фізіологія та валеологія	Основи природознавства	Соціальна філософія	Право	Інформаційно-цифрові технології	Історія педагогіки	Психологія	Вступ до фаху з навчальною (педагогічною) практикою М.1
II	Основи інклюзивної педагогіки	Практичний курс іноземної мови з навчальною практикою	Практичний курс української мови	Історія України та європейської інтеграції	Вступ до фаху з навчальною (педагогічною) практикою	Теоретичні основи початкового курсу математики	Сучасна українська мова з практикумом	Навчальна (педагогічна) практика
III	Основи інклюзивної педагогіки	Практичний курс іноземної мови з навчальною практикою	Вступ до мовознавства	Навчальна (педагогічна) практика				
IV	Історія іноземної мови	Практичний курс іноземної мови з навчальною практикою	Педагогіка	Дидактика початкової школи з курсовою роботою та навчальною (педагогічною) практикою	Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці			
V	Методика навчання інтегрованого курсу "Я досліджую світ" з навчальною практикою	Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі з курсовою роботою	Методика навчання математичної освітньої галузі	Практичний курс іноземної мови з навчальною практикою	Навчальна (педагогічна) практика			
VI	Методика навчання інтегрованого курсу "Я досліджую світ" з навчальною практикою	Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі з курсовою роботою	Методика навчання інформатичної освітньої галузі	Практичний курс іноземної мови з навчальною практикою	Методика навчання іноземної мови з навчальною практикою з іноземної мови	Навчальна (педагогічна) практика		
VII	Методика навчання математичної освітньої галузі	Педагогічні технології в початковій школі	Основи інформатики в початковій школі	Практичний курс іноземної мови з навчальною практикою	Виробнича практика (педагогічна)			
VIII	Методика навчання мистецької та музичної освітньої галузі	Теоретичні основи іноземної мови з курсовою	Методика навчання фізичної культури	Практичний курс іноземної мови з навчальною практикою	Виробнича практика (педагогічна)	Виробнича практика в закладах фахової передвищої освіти		

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Здійснюється у вигляді атестаційного іспиту: <ul style="list-style-type: none">- атестаційний комплексний іспит із педагогіки, психології та окремих методик початкової освіти- атестаційний іспит з іноземної мови та методики її навчання
Вимоги до кваліфікаційної роботи	
Вимоги до атестаційного / єдиного державного кваліфікаційного іспиту (іспитів)	Атестаційний комплексний іспит із педагогіки, психології та окремих методик початкової освіти і атестаційний іспит з іноземної мови та методики її навчання мають на меті перевірку процесу оволодіння здобувачами знаннями, вміннями та навичками навчання та виховання, усвідомлення науково-теоретичних основ діяльності вчителя іноземної мови в початкових класах, встановлення освітньої та професійної кваліфікації.
Вимоги до публічного захисту (демонстрації) (за наявності)	

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної програми

	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 4	ЗК 5	ЗК 6	ЗК 7	ЗК 8	ЗК 9	СК 1	СК 2	СК 3	СК 4	СК 5	СК 6	СК 7	СК 8	СК 9	СК 10	СК 11	СК 12	СК 13	СК 14
ОК-01		+	+	+				+					+		+				+	+			
ОК-02	+	+					+	+		+	+						+				+		
ОК-03	+				+		+				+						+				+		
ОК-04	+			+			+	+					+		+								
ОК-05		+	+	+						+		+		+			+					+	
ОК-06			+			+					+						+						
ОК-07		+				+										+	+				+		
ОК-08	+				+		+	+		+			+	+					+				
ОК-09				+		+		+		+	+												
ОК-10	+	+				+		+									+				+		
ОК-11			+	+	+		+	+					+	+					+	+			
ОК-12		+					+		+	+		+											+
ОК-13			+	+		+									+		+				+		
ОК-14			+	+	+		+			+											+		
ОК-15		+																	+				
ОК-16				+		+				+	+						+				+		+
ОК-17		+		+		+						+				+			+			+	
ОК-18					+	+					+						+					+	
ОК-19		+					+							+					+	+			
ОК-20		+	+	+			+	+		+	+	+										+	
ОК-21			+	+	+		+			+		+		+	+	+		+	+			+	
ОК-22			+	+	+			+				+	+		+	+		+	+			+	
ОК-23			+	+	+	+			+	+		+			+			+					+
ОК-24		+	+	+	+	+				+	+	+	+	+	+	+						+	
ОК-25					+		+				+					+			+				
ОК-26			+	+	+	+		+		+	+	+		+	+	+			+			+	
ОК-27			+				+					+	+		+	+			+				
ОК-28				+		+	+		+	+				+	+		+						
ОК-29		+	+												+	+			+	+		+	
ОК-30	+			+	+	+	+	+		+		+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+
ОК-31				+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+
ОК-32	+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+			+				+	+	

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньо-професійної програми

	ПР 1	ПР 2	ПР 3	ПР 4	ПР 5	ПР 6	ПР 7	ПР 8	ПР 9	ПР 10	ПР 11	ПР 12	ПР 13	ПР 14	ПР 15	ПР 16	ПР 17	ПР 18
ОК-01								+					+					
ОК-02	+		+								+					+		
ОК-03	+	+	+						+									
ОК-04						+	+	+					+					
ОК-05						+						+	+					
ОК-06			+		+						+							
ОК-07			+			+					+							
ОК-08		+					+		+		+		+					
ОК-09	+			+												+		
ОК-10	+		+								+							
ОК-11							+	+					+	+	+			
ОК-12				+												+		+
ОК-13			+			+					+	+						
ОК-14				+		+										+		
ОК-15						+				+	+							+
ОК-16				+							+							+
ОК-17		+		+		+						+					+	
ОК-18			+							+		+					+	
ОК-19								+					+		+			
ОК-20						+	+			+		+		+			+	
ОК-21				+		+				+		+					+	

OK-22				+		+				+		+					+		
OK-23	+			+		+	+			+								+	
OK-24			+		+	+				+		+							
OK-25		+	+			+						+							
OK-26			+		+				+			+					+		
OK-27						+	+			+				+					
OK-28	+			+					+							+			
OK-29						+	+		+					+			+		
OK-30	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+		+	+		+	
OK-31	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+		+
OK-32	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+				+	+		

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей / результатів навчання дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Перелік компетентностей	Зн1. Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Ум1. Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	К1. Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації К 2. Збір, інтерпретація та застосування даних К 3. Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	АВ 1. Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами АВ 2. Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах АВ 3. Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти АВ 4. Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп АВ 5. Здатність продовжувати навчання зі значним ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Зн1	Ум1	К1	АВ3 АВ5
ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та	Зн1	Ум1	К1К2	АВ3 АВ5

ведення здорового способу життя.				
ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.		Ум1	К1 К2	АВ1 АВ2
ЗК-4. Здатність працювати в команді.		Ум1	К1 К3	АВ1 АВ2 АВ4
ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Зн1	Ум1	К2 К3	АВ1 АВ2 АВ3
ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.		Ум1	К2	АВ3 АВ5
ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.		Ум1		АВ2 АВ3
ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	Зн1	Ум1	К1	АВ2 АВ3
Спеціальні (фахові) компетентності				
СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.	Зн1	Ум1	К1 К3	АВ3 АВ4
СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, перувати ними в професійній діяльності.	Зн1	Ум1	К2	АВ5
СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, в т.ч. іншомовної освіти, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.	Зн1	Ум1	К2	АВ2 АВ4 АВ5
СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та екологічну взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.	Зн1	Ум1	К1 К3	АВ1 АВ2 АВ4

СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.	Зн1	Ум1	К1	АВ1 АВ2
СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.	Зн1	Ум1	К2 К3	АВ2 АВ3
СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, в т. ч. іншомовної освіти, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язберезувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.	Зн1	Ум1	К2 К3	АВ1 АВ2 АВ5
СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.	Зн1	Ум1	К1 К2 К3	АВ1 АВ2 АВ3
СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.	Зн1	Ум1	К2 К3	АВ2 АВ3
СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.	Зн1	Ум1	К1 К3	АВ1 АВ2 АВ3
СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.	Зн1	Ум1	К1 К3	АВ1 АВ2

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.	Зн1	Ум1	К1 К3	АВ1 АВ2 АВ4
--	------------	------------	------------------	----------------------------

6. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Законодавчою базою формування системи внутрішнього забезпечення якості в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького виступає Закон України «Про вищу освіту» (розділ 5, стаття 16). За вимогами Закону система внутрішнього забезпечення якості є одним з трьох елементів системи забезпечення якості вищої освіти.

Аналіз процедур та заходів системи внутрішнього забезпечення якості в Університеті наводяться нижче.

Процедури та заходи системи внутрішнього забезпечення якості згідно Закону України «Про вищу освіту»	Оцінка стану формування і застосування відповідних процедур та заходів в Університеті
1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти	Розроблені та діють: <ul style="list-style-type: none">- Положення про організацію освітнього процесу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького,- Положення про участь здобувачів вищої освіти у забезпеченні якості освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького,- Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького,- Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.
2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм	Здійснюється щорічно відповідно до: <ul style="list-style-type: none">- Положення про освітню програму підготовки здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького,- Положення про гарантів освітніх програм у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького
3) щорічне оцінювання здобувачів вищої	Впроваджено механізм оцінювання досягнень здобувачів – претендентів на отримання стипендій;

<p>освіти, науково-педагогічних працівників ЗВО та регулярно оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб</p>	<p>оцінювання науково-педагогічних працівників на основі рейтингів науково-дослідної, методичної та організаційної роботи і рейтингування викладачів за результатами анкетування здобувачів. Регулюється:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правилами призначення академічних і соціальних стипендій здобувачам вищої освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, - Положенням про рейтингове оцінювання результативності професійної діяльності та професійної активності науково-педагогічних працівників Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Результати оцінки та рейтингування оприлюднюються на веб-сайті Університету.
<p>4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників</p>	<p>Відбувається на регулярній основі. Ведеться робота над посиленням практичної складової підвищення кваліфікації НПП в системі післядипломної та неформальної освіти, зокрема, шляхом проходження стажувань на підприємствах, установах, організаціях в межах України та закордоном, участі у міжнародних проектах, грантових програмах, навчання за сертифікаційними програмами.</p>
<p>5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у т.ч. самостійної роботи здобувачів, за кожною освітньою програмою</p>	<p>Забезпечено необхідними ресурсами (матеріальна база, навчально-методичне та інформаційно-технічне забезпечення, освітня платформа Moodle). Реалізуються заходи щодо удосконалення організації самостійної роботи здобувачів, в т.ч. через постійний моніторинг, оновлення змісту дисциплін, освітню платформу Moodle.</p>
<p>6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом</p>	<p>Використовуються інформаційні системи ЄДЕБО, ЦОДТ.</p>
<p>7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації</p>	<p>Інформація про освітньо-професійну програму, ступені вищої освіти та професійні кваліфікації оприлюднюється на веб-сайті університету https://mdpu.org.ua/ та кафедри http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/osvitnij-protses-kafedri-pochatkovoyi-osviti/</p>

<p>8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками ЗВО та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників ЗВО і здобувачів вищої освіти</p>	<p>В ЗВО наявне Положення про запобігання академічному плагіату в освітній діяльності МДПУ імені Богдана Хмельницького. Положення спрямоване на формування академічної доброчесності та поваги до права інтелектуальної власності, на впровадження практики належного цитування і методів запобігання поширення плагіату, визначає процедури розгляду, фіксування фактів та відповідальність за плагіат.</p> <p>Для здобувачів вищої освіти затверджено Положення про дипломні роботи на здобуття освітніх ступенів бакалавра та магістра у МДПУ імені Богдана Хмельницького.</p> <p>В університеті створено Комісію з питань академічної доброчесності та запобігання плагіату освітній діяльності.</p>
<p>9) інші процедури і заходи</p>	<p>Діючу інституційну структуру системи внутрішнього забезпечення якості відображено у Положенні про організацію освітнього процесу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.</p>

Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] (у редакції від 26.02.2021) – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про освіту» (у редакції від 01.01.2021) – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Концепція розвитку педагогічної освіти [Електронний ресурс] / МОН України // Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 р. – <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptiyi-rozvitku-pedagogichnoyiosviti>
4. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затвержені Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. №600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. №584. – https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/2020-metodrekomendacziyi.docx 12

5. Національна рамка кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. №519 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>)
6. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» Наказ Мінекономіки №2736 від 23.12.2020 р. – <https://www.me.gov.ua/ascod/List?lang=uk-UA&id=d6a26174-d0fd-406b-9c30-7a4043f04eb5&tag=SistemaOblikuPublichnoiInformatsii&pageNumber=8&fCtx=inName&fSort=date&fSdir=desc>
7. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 013 Початкова освіта – <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatk.osvita-bakalavr.28.07.pdf>
8. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) // URL: https://ihed.org.ua/wpcontent/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf.
9. Концепція нової української школи – <https://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2017/07/konczepziya.pdf>
10. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій) // URL: <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/en.pdf>
<https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>
11. QF ENEA 2018 (Рамка кваліфікацій ЄПВО) // URL: http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf
12. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011 // URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standardclassification-of-education-isced-2011-en.pdf>
13. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКОГ) 2013 // URL: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/internationalstandard-classification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailedfield-descriptions-2015-en.pdf>
14. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) та загальними компетентностями та прикладами стандартів – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>
15. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад.: В.М.Захарченко, С.А.Калашнікова, В.І.Луговий, А.В.Ставицький,

Ю.М.Рашкевич, Ж.В.Таланова / За ред. В.Г.Кременя. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100с. –

<http://erasmusplus.org.ua/korysnainformatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertivshchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskohoprotsesu.html?download=83:hlosarii-terminiv-vyshchoi-osvity-2014-r-onovlenevydannia-z-urakhuvanniam-polozhen-novoho-zakonu-ukrainy-pro-vyshchuosvitu&start=80>

16. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertivshchodo-zaprovadzhennia-instrumentivbolonskoho-protsesu.html?download=82:bolonskyi-protses-nova-paradyhma-vyshchoiosvity-yu-rashkevych&start=8013>
17. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд – <http://erasmusplus.org.ua/korysnainformatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertivshchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskohoprotsesu.html?download=88:rozvytok-systemy-zabezpechennia-iakosti-vyshchoiosvity-ukrainy&start=80>
18. Розроблення освітніх програм : методичні рекомендації / Авт. : В.М.Захарченко, В.І.Луговий, Ю.М.Рашкевич, Ж.В.Таланова / За ред. В.Г.Кременя. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120с. – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialynatsionalnoi-komandy-ekspertivshchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskohoprotsesu.html?download=84:rozroblennia-osvitnikh-prohram-metodychnirekomendatsii&start=80>